

Σειρά Ποντιακῶν λαογραφικῶν ἐκπομπῶν τῆς Η.Ε.Π.Σ. ἀπὸ τὴν ΥΠΗΛΔ

. ἐκπομπή 283 ~~284~~ (~~284~~ 1982)

. Σ Η Π Λ

Ἀκοῦτε τὴ λαογραφικὴ ἐκπομπὴ τῆς Πανελληνίου Ἑνώσεως Ποντιακῶν
Σωματοίων - Ποντιακὴ ἡχώ - ποὺ γράφει καὶ ἐπιμελεῖται ὁ Στάθης Εὐστα-
θίουδης.

. τὸ σῆμα σβῆνει

Τὸ φυσικὸ περιβάλλον τοῦ Ἰόντου, ἀγαπητοὶ ἀμφοστές, παρουσιάζει
ἐξαιρετικὴς ὀμορφίης. Τοπία μαγευτικὰ οἱ διάφοροι ἐξοχικοὶ τόποι.

Γράφει γιὰ μιὰ περιοχὴ τοῦ Ἰόντου ὁ Ἰταλὸς Καρίνι σ' ἓνα μυθιστό-
ρημά του: " Ὅλα τὰ θέλγητρα, ποὺ μποροῦν νὰ δημιουργήσουν σὲ συνερ-
γασία ἢ φύση μὲ τὴν τέχνη, τὰ συναντᾷ κανεὶς σὲ μιὰ ἐνότητα, σ' ἓνα το-
πίο... Καὶ ἀθάνατος θὰ ἦταν ἐκεῖνος, ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ περάσει σ' αὐ-
τὸν τὸν μαγευτικὸν τόπον τῆ ζωῆς του, γιατί ἡ σιῶνια ἀνοιξὴ αὐτοῦ τοῦ μα-
γευτικοῦ τοπίου δὲν ἔφησε νὰ μαρθεῖ καὶ τὸ δικό μας ἄνθος ". Τὸ τοπίο
τοῦτο, στὸ ὁποῖο σκλαβώθηκε ἡ ψυχὴ τοῦ Ἰταλοῦ μυθιστοριογράφου, βρῖσκε-
ται εἰς τὴν περιοχὴν Λιβερᾶς τῆς Ἰασοῦδας. Ἐδῶ, ἡ μαγευτικὴ φύση δίνει
φτερά εἰς τὴν λαϊκὴν ποιητικὴν φαντασίαν. Ἐδῶ, ἡ θρυλικὴ ποντιπούλα Βερὶα
Γκιούλ Επαχάρ ἡ Λιβερτίτισσα, μὲ τὸ ὀλόγλυκο τραγοῦδι της μαγεύει τοῦρκον
σουλτάνον, ὁ ὁποῖος τὴν κάνει νόμιμη συντρόφισσά του, γιὰ νὰ προσφέρει
ἀπὸ τὴ θέσιν τῆς σουλτάννας πολὺτιμες ὑπηρεσίες στὸν βωμὸ τοῦ ποντιακοῦ
ἐλληνισμοῦ.

. ΑΥΡ - ΤΡΑΓ

Ἀπενίζοντας τὴν περιοχὴν Σουμελά τοῦ Ἰόντου ὁ κων/τῖνος Παπαμιχα-
λόπουλος, ἀποθαυμάζει τὸ μεγαλεῖο τῆς φύσης καὶ ἐκφράζεται ἔτσι:

" Καταπλήσσει ἔξοχον γεωλογικὸν φαινόμενον, ἀπότοκον οὐκ οἶδα τίνας
περιόδου τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ φλοιοῦ τοῦ πλανῆτου ἡμῶν. Διήλθον τετράκις

- λέει συνεχίζοντας ο Απαμιχαλόπουλος - τὰ ὀνομαστὰ ὁδὸν τοῦ Τυρό-
λου· ἐπεσκέφθην ἐννεσθίς τὴν Ἑλβετίαν καὶ εἶδον τὰς ἐν αὐτῇ Ἀλπεις
κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν, ἀπὸ ὀρέων καὶ ἐκ χαράδρων ἢ κοιλάδων, ὥς ἡ περι-
κλυτός καὶ περικαλλής ἐκείνη τοῦ Ἰντερλάνεν παρὰ τὴν Βέρνην· ἔζησα
ἐπὶ μῆνες παρὰ τὸν θαυμάσιον Νέθανα Δρυμόν τῆς Βυρτεμβέργης, ἀλλ' οὐ-
δαμοῦ εἶδον τοιαῦτα ὁδὸν ". Καὶ ὑποσημειώνει γιὰ τὰ λουλούδια τοῦ Πόν-
του: " Ἀνθὴ ὁρατὰ, ἀλλὰ σχεδὸν ἄνυλα, αἰθέρια: ".

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Οἱ συγκλονιστικῆς περιγραφῆς ξένων καὶ δικῶν μας συγγραφέων γιὰ
τὴν ὁμορφίαν τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος τοῦ Πόντου δικαίωνουν τὴν πίστη
τῶν ξεριζωμένων ποντίων ὅτι ἡ γενέτειρά τους " ἦταν ἀληθινὸς ἐπὶ γαίης
παράδεισος ".

Λέσα σ' ἓνα τέτοιο περιβάλλον ἡ ποντιακὴ μούσα στέκει μὲ ἰδιαιτέρη
συγκίνηση καὶ δημιουργεῖ θαυμάσια εἰδυλλιακὰ τραγούδια. Στὸ βιβλίο του
" Τὰ τραγούδια τοῦ ποντιακοῦ λαοῦ " ὁ Σπύθης Εὐσταθιάδης ἀσχολεῖται
ἰδιαιτέρα μὲ τὸ ποντιακὸ εἰδυλλιακὸ τραγούδι κάνοντας συγκριτικὰ παρα-
τηρήσεις μὲ τὰ εἰδυλλία τοῦ Θεόκριτου.

Γράφει: " Ἡ φύσις εἶναι ὁ φυσικὸς χώρος τοῦ εἰδυλλίου. Ὁ λαϊκὸς ποιη-
τὴς μιλάει μὲ τὴ φύσιν, συγκινεῖται ἀπὸ τὴν ὁμορφίαν της καὶ ἐμνέεται ἀπὸ
αὐτήν. Στὰ εἰδυλλία τοῦ Θεόκριτου, οἱ ποιμένες καὶ ὑγρότες ἐπικαλοῦνται
συχνὰ τὴ βοήθεια τῶν θεῶν γιὰ τὴν εὐδωσὴ τῶν ἔργων τους. ".

Δήμητρα, σὺ χιλιόκαρπη, τοῦτο μου τὸ χωράφι,
κάνε το καλοδοῦλευτο καὶ πολυκαρποφόρο.

" Ἐνα τσοπανόπουλο τοῦ Πόντου ἀπευθύνει ἀνάλογη παράκληση "

Ἐγὼ μικρὸν παιδίον ἔμνε κι ὀρίαζα τ' ἄρνια,
ἐπάτεσεν καὶ ἡ βρεχή, τσίξο με Παναγία.

" Τραγουδοῦ ὁ Θεόκριτος.... "

Φρίγγετε τὰ δεμάτια σας, νὰ μὴν τὰ δοῦν διαβάτες
καὶ ποῦν: Ἐργάτες εἶν' αὐτοί; Κρίμα στὸ μεροδοῦλι:...

" Καὶ ὁ πόντιος λαϊκὸς ποιητής..... "

Λόν ἀι-Αἶαν ἀφισιές θερίζ' τ' ἔμδν τ' ἄρνόπον
καὶ ντ' ἔμορφα καὶ νδστιμα κρατεῖ τὸ καγανόπον.

" Λέει ὁ Θεόκριτος πρὸς τὰ πρόβατα"

Κι ἔσεῖς καλὰ μου πρόβατα, χλόη ἀπαλή χορτάστε·
μὴ τῇ φιλαργυρεύετε, θὲ νὰ φυτρώσει πάλι.
Ἐμπρὸς· βόσκειτε, βόσκειτε, γεμίστε τὰ μαστάρια,
τ' ἀρνάκια νὰ χορτάσουνε κι ἐγὼ τυρὶ νὰ πῆξω.

" Καί ἡ ποντιοπούλα τσοπάνισσα ~~πάλι~~ τὴν ἀγγελόδα της"

Καλὰ ὀφτάγω, καλὰ ὀφτάγω, βοσκίζω τὴν Βροχάλαν,
ἐκεῖνε τρώει τὴν τρίφυλλιν κι ἐγὼ πίνω τὸ γάλαν.

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

" Ὁ μεγαλύτερος βουκολικὸς ποιητὴς τῆς ἀρχαιότητος Θεόκριτος δια-
κηρύσσει, πὼς ἡ δουλειὰ ἔχει ἀξία, μονάχα ὅταν γίνεται μὲ τραγούδι"

Καί τραγουδώντας δούλευε - τότε ἡ δουλειὰ γλυκειὰ ἔνε.

Παραθέτοντας συγκριτικὰ στοιχεῖα γιὰ τὴν ποντιακὴ βουκολικὴ ποίη-
ση στὸ βιβλίον τοῦ ὁ Στόθης Εὐσταθιάδης μνημονεύει τὸν στίχο:

Μὲ τὸ γέλως καί τῇ χαρὰν τῇ βουκόλ' ἡ δουλειά.

" Ὑμνεῖ ὁ Θεόκριτος τὸ τραγούδι τοῦ βουκόλου"

Εἶναι γλυκὸ τὸ στόμα σου, γλυκεῖα ἡ φωνὴ σου ἀάφνι,
κάλλιο ν' ὀκούω τραγούδι σου παρὰ νὰ γλείφω μέλι.

" Καί ὁ πόντιος λαϊκὸς ποιητὴς"

Τσοπάνε ~~με~~ τὸ χειλιὰβρι σου γλυκὴν ἐβγάλ' λαλίαν
κι ἀποθαμένον ἀνστήν'· τ' ἔσδν ἡ τραγωδία.

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Κλείνουμε τὴν ἐκπομπὴ μὲ ποντιακὰ λιανοτράγουδα γιὰ τὸ τσοπανόπουλο
τοῦ ἰδόντου, τῇ ζωῇ καί τῇ λεβεντιᾷ του.

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Κοντὰ σας καί πάλι τὴν ἐρχόμενη ἐβδομάδα τὴν ἴδια μέρα καί ὥρα.

. Σ Η Ν Α

Ἀκούσατε τὴ λογογραφικὴ ἐκπομπὴ κλπ.